

SAVJETI ZA POTICANJE KOMUNIKACIJE

IMENUJTE

Slijedite djetetove aktivnosti i igru i IMENUJTE sve što GLEDA (maca, da maca), SLUŠA (mobitel), ČINI (bacio si!), DIRA (kocka) i OSJEĆA (ljutiš se, sviđa ti se). Kad god možete, uključite se u njegove interese i pratite ih, imitirajte, razigrano ometajte. Kad se ne možete uključiti u djetetovu aktivnost pratite i imenujete dok promatrate njegovu aktivnosti. Kako? Zamislite da ste u mraku i da dijete ima ručnu lampu koju usmjerava kamo ono želi, a vi pratite imenovanjem sve što dijete osvijetli svojom pažnjom. Pri tome mu NEMOJTE DAVATI UPUTE o tome što da radi već ga samo slijedite, toplo ga podržavajući u aktivnostima.

Imenujte:

- Sporo
- Razgovjetno
- Razigrano (pjevno)
- S malo riječi (u početku jednu, zatim dvije ili više, ovisno o tome koliko dijete može razumjeti)
- Postupno možete iskaze proširiti na dvije riječi (macu diraš, zvoni mobitel, bacio si kocku, ljutiš se na tatu).

IZBJEGAJTE PITANJA

Postavljanje pitanja „Što je to?“ neće imati korisnog učinka na djetetovo razumijevanje i govor, a proces komunikacije u tom slučaju nije poticajan već više nalikuje na ispitnu situaciju. Pitanja neće potaknuti dijete da izgovara riječi, ali mu mogu stvoriti nelagodu jer ne može udovoljiti zahtjevu roditelja i okoline ili će djetetu biti svejedno, ali će se tada stvoriti nelagoda okoline jer nisu polučili očekivani rezultat. Kada dijete u ruci ima loptu i nosi je, umjesto pitanja „Što to imaš?“, puno je učinkovitije reći „Lopta! Loptu imaš!“, a kada je baci dodati „Bacio si loptu!“. Dijete tada u pravom trenutku i na pravi način dobiva korisne informacije o onome što upravo ima, gleda, čini i čuje, više puta, na različite načine. Ako to radimo često, to ima vrlo povoljan učinak na djetetovo

razumijevanje, ali ga i uči da je mami i tati vrlo važno ono što ono radi i postupno ga čini aktivnijim u socijalnoj interakciji.

Pitanja u svrhu traženja djetetovog mišljenja postavljajte i dalje, ali koristeći obilje gesti i pokreta koji će djetetu pomoći da lakše razumije.

DAJTE DJETETU PRILIKE DA BIRA

Djetetu svakodnevno omogućite da radi izbor između različitih igračaka, odjeće, hrane, pića. Primjerice, uzmite ujutro u svaku ruku po jednu majicu i široko ih razmaknite te pitajte dijete koju želi obući. Nekoj djeci će biti teško raditi izbor, ali je vrlo bitno da to nauči stoga mu treba pružiti mnoštvo mogućnosti i iskustva i pri tome mu pomoći. Ako dijete ne razumije što želite od njega, stavite mu pred izbor majicu koju jako voli i onu za koju znate da ne voli ili igračku koju jako voli i onu

za koju ste sigurni da ne voli te ga pitajte kratko: „ovo ili ovo (imenujući)?“ i pri tome podignite jedan po jedan imenovani predmet. Ako dijete ne poseže ni za jednim, neka druga osoba stane iza njega i pomogne mu da izabere željeni predmet (oblikujući kažiprst).

KOMUNIKACIJSKI POGLED

Makniti stvari koje dijete treba VAN DOHVATA RUKU, ali tako da ih dijete može VIDJETI. Kada vas traži da mu dohvatite željeni predmet, uzmite ga s police, čučnite NA DJETETOVU RAZINU držeći predmet U BLIZINU OČIJU govoreći „Hoćeš (imenujte predmet)...?“ i tražite pogled. Čim vas pogleda (pa makar i kratko) dajte mu predmet. Pri tome pokažite oduševljenje kao da vam je dijete reklo „daj“ i imenujte željeni predmet („da, čokoladu želiš“)

- Ukoliko se igrate neke motoričke igre (ljuljanje, letenje, škakljanje, ljuljanje u plahti...) kada vidite da je dijete jako zainteresirano i sigurni ste da želi nastavak, ZASTANITE i PRIČEKAJTE da vas pogleda govoreći „hoćeš još?“. Čim vas pogleda brzo nastavite s aktivnošću.
-

Gradišćanskih Hrvata 62, 23 000 Zadar, tel: 095 912 43 95 / 095 521 7451

- Upotrijebite u istu svrhu balone od sapunice, balone na napuhavanje, loptu, ili bilo koju aktivnost koja se djetetu sviđa.
- Kada se igra s igračkama, uzmite dijelove i motivirajte ga da vas aktivno traži jedan po jedan. Čekajte njegov pogled i onda mu brzo dajte što želi.
- Kada jede hranu koju jako voli, napravite od toga „komunikacijsku vježbicu“. Primjerice jedan red čokolade podijelite na polovice kockica i čekajte da vas dijete pogleda kako bi dobilo još jedan komadić.

GESTE

Ako lako dobijete POGLED, uvedite GESTU. Kada dijete poseže za nečim što mu se jako sviđa neka netko stane iza djeteta i njegovom rukom napravi gestu „daj“ (vodeći njegovu ruku da okrene ispruženi dlan), a pri tome i kaže DAJ. Onaj koji ima željeni predmet tada opet treba pokazati oduševljenje i dati djetetu željeni predmet imenujući ga. Vrlo je važno to činiti u pravom trenutku, odnosno onda kada ste sigurni da dijete jako želi predmet koji imate. Ukoliko odustane i izgubi volju, vi krenite dalje za djetetom u potragu za novim predmetima i aktivnostima i iskoristite ih za komunikaciju.

UČINITE DIJETE AKTIVNIM

- Uključite ga u pjesmice uz puno pokreta, uzvika, upečatljivih završetaka. Kad mu je pjesmica potpuno poznata, dajte mu priliku da je ono završi tako da ga ČEKATE. U početku neka čekanje bude sasvim kratko, a onda polako možete i produžiti čekanje.
 - Činite aktivnosti u ja-pa-ti obliku (sad tata, sad Ante). Činite to sa svakodnevnim kućanskim poslovima, s igračkama na navijanje, loptom ili se jednostavno uključite u neku njegovu aktivnost koja mu je jako draga.
-

POKAZIVANJE PRSTOM

Pokazivanje prstom znak je tzv. združene pažnje, važne socio-kognitivne vještine koja je preduvjet uspješne socijalne komunikacije. Prst koristite sami što češće u raznim situacijama. Svojim prstom pokazujte na ono što dijete gleda, na ono što mu je u okolini izazvalo pažnju (određenu ilustraciju u slikovnici, psa koji prolazi, kamen koji je pao u more, motor koji je čuo). Kada ste u mogućnosti to napraviti prirodno, oblikujte djetetov prstić u gestu pokazivanja na što je već usmjerilo svoju pažnju i živahno imenujte ono što dijete gleda. Kada zajedno pušete balone od mjehurića, puckajte ih svojim i vodite dijete da ih pucka svojim kažiprstom pri tome izgovarajući kratko „puc“, „bum“ i sl.

IGRA

- REDUCIRAJTE/SMANJITE IGRAČKE koje su djetetu dostupne. Spremite 2/3 igračaka pa ih izmjenjujte svakih par tjedana. Ponudite igračke koje se mogu staviti u međusoban odnos. Ako uočite stereotipnu igru (besciljno baratanje predmetima na uvijek isti način) pokušajte se uključiti i dati igri smisao. Primjerice ako dijete vrti kola na autiću, vrtite ih i vi, pri tome imitirajte zvuk auta koji vozi, pokušajte se svojim autićem sudariti s njegovim. Cilj je dobiti bilo kakvu reakciju od djeteta. I ljutnja je bolja od nikakve reakcije. Tada dobijete priliku da imenujete njegov osjećaj i kažete „ljutiš se!“ i time pomažete djetetu da prepozna svoje osjećaje.
 - Kada god možete uključite se u djetetovu aktivnost. Imitirajte što ono radi, čekajte njegovu reakciju. Razigrano ga ometajte, ponudite nove ideje u igri. Nudite u igri aktivnosti iz
-

svakodnevnog života koju su djetetu već poznate. Ne bojte se agresije u igri. Ona je način da dijete uči rješavanje sukoba u stvarnom životu.

- JA PA TI aktivnosti: igrajte se s djetetom aktivnosti u „ja pa ti“ obliku. To je obrazac koji imitira onaj komunikacijski i u kojem dijete uči važnu vještinu čekanja. To možete kroz jednostavne aktivnosti ubacivanja stvari u posudu ili dodavanje loptom, ali i složenijim aktivnostima. Kako dijete postaje vještije u čekanju svoga reda, možete uključiti i treću osobu u igru.

SLIKOVNICE

Ukoliko je djetetovo razumijevanje slabije, birajte jednostavne slikovnice, s malo sadržaja po stranici, jasnih ilustracija. Malom djetetu rijetko odgovara čitanje cijelog sadržaja (možda ponekom djetetu koje jednostavno uživa u pjevnosti vašeg glasa). Učinkovitije je čitanje prilagoditi djetetu. Nekada je sasvim dovoljno pratiti djetetov pogled po slikovnici i imenovati ono što dijete gleda i pokazivati to prstom. Ako vam dijete dopusti, oblikujte njegov prstić u pravcu slike koja je izazvala pažnju.

